

श्री. अनिल चु. महाजन,
मुख्य अग्निशमन अधिकारी,
नाशिक महानगरपालिका.

अग्निशमन व आग्निबाणी सेवा.

दररोज वर्तमानपत्रे वाचतांना आपण कोणत्यातरी शहरामध्ये आग लागण्याची व त्यात जिवितहानी तसेच वित्तहानी झाल्याची बातमी वाचतो. आपल्या भारतामध्ये दर दिवशी कित्येक आगी लागतात. त्यातील अंदाजे ४० टक्के आगी रहिवाशी क्षेत्रामध्ये वा इमारतीमध्ये लागलेल्या असतात. उपलब्ध आकडेवारीनुसार भारतामध्ये दररोज किमान ५ व्यक्तींचा मृत्यू हा आगीमुळे होत असतो. अशा या गंभीर परिस्थितीमध्ये रहिवाशी क्षेत्रामध्ये बळी जाणाऱ्यांमध्ये महिलांची संख्या खूप मोठी आहे.

दैनंदिन जीवनामध्ये महिलांचा आगीशी विविध कारणांनी उदा. स्वयंपाक (ग्रामीण भागात चुल किंवा शहरी भागात गॅस) इ. साठी दिवसातील किमान चार ते सहा तास संबंध येतो. त्यामुळे निवासी क्षेत्रातील आगीच्या दुर्घटनांची संख्या कमी करण्यासाठी महिलांची मोठी जबाबदारी आहे.

घरातील (निवासी इमारतीमध्ये) आगीची मुख्य कारणे :

१. निष्काळजीपणा. (जळते सिगरेट थोटूक, जळती आगकाडी फेकणे, जळते निरग्राहे तसेच कापड, कागद, लाकूड, पेट्रोलजन्य पदार्थ इ. ज्वलनशिल वस्तु.)
२. गॅस (स्वयंपाकाचा गॅस) गळती.
३. रॉकेलच्या स्टोव्हाचा स्फोट.
४. विद्युत उपकरणांचा अतिरिक्त वापर व त्यामुळे निर्माण होणारा अतिरिक्त दाब.
५. विद्युत शॉर्टसर्किट.

१. निष्काळजीपणा :

महिलांचा स्वभाव हा बहुआयामी असतो. एकाचवेळी तीन चार कामे महिला पार पाडत असतात. अशा वेळी एखाद्या कामात दुर्लक्ष झाले तर दुर्घटना घडते. उदा. स्वयंपाक करतांना किंवा दुध तापवतांना, मुलांचे शाळेची तयारी, डबा किंवा घरातील अन्य कामे सुरू असतात. अशा वेळी काही वेळा स्वयंपाकाचा गॅस सुरू असतो. मात्र त्याचे विस्मरण पडते व गरम करण्यासाठी ठेवलेले दुध ऊतु जावून शेगडीवर पडते व कोरडे होवुन पेट घेते किंवा फोडणीसाठी शेगडीवर ठेवलेले तेल जास्त गरम होवुन पेट घेते. काही घटनांमध्ये गॅसवर दुध गरम करायला ठेवून महिला आंघोळीसाठी बाथरूममध्ये गेल्याने किंवा अन्यत्र गेल्याने दुध उकळून उकळून कोळसा झाल्याच्या व त्यामुळे आग लागल्याच्या घटना घडतात.

तसेच स्वयंपाक करतांना शेगडीवर ओणवे झाल्यास साडीचा पदर किंवा ओढणी पेटल्या गॅसवर पडून पेट घेण्याची शक्यता असते.

अशा किरकोळ निष्काळजीपणामुळे घरातल्या आगी लागल्याची माहिती उपलब्ध आहे.

२. स्वयंपाकाच्या गॅसची गळती :

घरातील स्वयंपाकाचा गॅस वापरण्याबाबत गॅस कंपनी वेळोवेळी सुरक्षेच्या व सावधानतेच्या सूचना देत असते. तथापि बहुतांश नागरीक (महिला व पुरुष) सदर सूचनांकडे दुर्लक्ष करतात. उदा. गॅसची शेगडी सिलेंडरपेक्षा उंच ठिकाणी ठेवून वापर, गॅसची नळीचे आयुष्यमान संपलेवर बदली करणे (वर्षानुवर्षे एकाच नळीचा वापर), गॅसचा वापर संपलेवर (काम झालेवर) गॅस बंद करणेपूर्वी प्रथम गॅस सिलेंडरचा व्हॉल्व्ह वरील नॉब व नंतर शेगडीचे बटन बंद करणे, घरात गॅसचा वास येत असल्यास कोणत्याही विद्युत उपकरणांचा वापर न करणे या बाबींकडे दुर्लक्ष होत असल्याने गॅस गळतीमुळे आग लागते.

३. रॉकेलच्या स्टोव्हाचा भडका :

ग्रामीण भागामध्ये तसेच शहरी भागामध्ये सुद्धा काही ठिकाणी आजही स्वयंपाकासाठी रॉकेलच्या स्टोव्हचा वापर केला जातो. स्टोव्हच्या टाकीमध्ये रॉकेल भरतांना टाकीमध्ये थोडी रिकामी न ठेवता, ती ऊतू जाईपावेतो भरली जाते. तसेच स्टोव्ह सुरू झालेवर टाकीमध्ये जास्तीत जास्त हवा भरणेचा प्रयत्न केला जातो. जसजशी स्टोव्हची ज्वाला प्रखर होत जाते, उत्सर्जित होणाऱ्या उष्णतेमुळे टाकी गरम होवून रॉकेलचे वायुत रूपांतर होणे सुरू होते. टाकीमध्ये पुरेशी जागा उपलब्ध नसल्याने टाकीतील वायुचा दाब प्रचंड वाढून रॉकेलच्या टाकीचा स्फोट होवून आग लागते व त्यामुळे भाजून मृत्युमुखी पडणाऱ्या महिलांची संख्या मोठी आहे.

४. विद्युत उपकरणांचा अतिरिक्त वापर/अति उच्च दाब :

घरामध्ये असलेल्या विद्युत संच मांडणीमध्ये एका प्लग पॉईंटवरून एकच उपकरण चालविणे अपेक्षित असतांना प्रत्यक्षात एका प्लग पॉईंटवरून दोन/तीन उपकरणांपेक्षा जास्त उपकरणे वापरली जातात. त्यामुळे त्या प्लग पॉईंटवर अतिरिक्त भार पडून तेथे उष्णता निर्माण होते. त्यामुळे तेथील वायर्स पेट घेतात व आग लागते. तसेच विज वितरण कंपनीच्या जाळ्यामधून वाहणाऱ्या विजेचा दाब अचानक वाढल्यास त्यामुळे आग लागते.

५. शॉर्टसर्किट :

घरातील असलेली जुनी वायरिंग, उघडे जोड, उंदरांनी कुरतडलेल्या वायरी इ. मुळे विद्युत संच मांडणीमध्ये आग लागून दुर्घटना घडतात. या व अशा प्रकारच्या दुर्घटना घडू नये. म्हणून महिलांनी घरामध्ये वावरतांना खालील काळजी घेवून आपली व आपल्या कुटुंबाची सुरक्षा सुनिश्चित केली पाहिजे.

आगी विषयी प्रतिबंधात्मक उपाय

घरामधील प्रतिबंधात्मक उपाय :

आगी विषयी जरा जास्त चौकस व्हा. तुमच्या घरातील लागलेली आग जर खूप मोठी असेल व जर ती तुम्ही स्वतः विझवण्याच्या पलिकडे गेलेली असेल, तर सर्वप्रथम तुम्ही घरातून तबकर बाहेर पडा. काही करण्यासाठी किंवा घेण्यासाठी रेंगाळू नका. एकदा बाहेर पडल्यावर तिथेच थांबा. दाहक उष्णता व विषारी वायु तुम्हाला काही क्षणातच संपृष्टात आणील.

१. सुटकेचे मार्ग बंद करू नका. हे महत्वाचे आहे की तुम्ही दरवाजापर्यंतचा मार्ग ज्वलनशील वस्तू व इतर गोष्टींपासून मुक्त ठेवा.

२. घरातील खोल्यांचा उपयोग फक्त त्याच कारणासाठी करा. स्वयंपाक फक्त स्वयंपाक घरातच करा.

३. घरी जर धुराची सूचना देणारी बेल असेल व ती जर तुम्ही झोपेत असतांना वाजली, तर आग आहे का? याचा शोध घेऊ नका. ओरडून सगळ्यांना उठवा व सगळ्यांनी एकत्र बाहेर या. आधी ठरविलेल्या योजनेनुसारच बाहेर पडा.

४. शक्य झाल्यास, जिथे आग लागली आहे त्या खोलीचे दरवाजे बंद करा. तुम्ही बाहेर पडतांना बाहेर जायच्या वाटेतील सर्व दरवाजे बंद करत जा. त्यामुळे आगीचा व धुराचा प्रसार लांबेल. घरातील एखादा बंद असलेला दरवाजा उघडण्यापूर्वी तुमच्या हाताच्या मागिल बाजूचा त्याला स्पर्श करा. गरम लागल्यास उघडू नका. दुसऱ्या बाजूला कदाचित आग असू शकते.

५. बाहेर पडतांना स्वतःच्या वस्तू, मग त्या कितीही किंमती का असेनात, घेण्याचा प्रयत्न करत रेंगाळू नका. तुमच्या जीवापेक्षा काहीही किंमती नाही.

६. जर धूर खूप झाला असेल तर नाक बंद करून रांगत पुढे सरका. गरम हवा हलकी असल्याने वरवर जात राहते. त्यामुळे जमिनीच्या लगत कदाचित शुद्ध हवा मिळू शकेल.

७. तुम्ही जर तळमजल्यावर राहात असाल तर बाहेर पडणे सोपे आहे. तुम्हाला जर एखादी काच तोडणे आवश्यक असेल, तर ती सुरक्षीतपणे तोडा व त्याच्या कडा एखादी टॉवेलने किंवा बॅडींगने गुंडाळा. जर तुम्ही वरच्या मजल्यावर राहात असाल, तर काही खालच्या तळच्या मजल्यावर फेका म्हणजे तुम्हाला खाली येता येईल. रिफ्रिजिडकी बाहेर उडी मारू नका.

८. बरीच माणसे घरामधील लहानशी आग सुरक्षितपणे विझवतात. परंतु दुर्दैवाने त्यांच्या क्षमतेच्या पलिकडे असलेली मोठी आग विझवतांना ते जखमी होतात. म्हणून आग कमी प्रमाणात असतांना विझवली पाहिजे. आग विझवतांना नेहमी प्रथम तुमची व इतर कुटुंबियांची काळजी घ्या.

९. विजपुरवठ्याबद्दल घ्यायची खबरदारी :

अ. विजेचा जरूरीपेक्षा जास्त दाब : एकाच सॉकेटला एक्स्टेंशन कॉर्ड लावून त्याच्यावर अनेक विद्युत उपकरणे चालवू नका किंवा कार्पेटखालून वायर्स ओढू नका.

आ. जुन्या खराब वायर्स बदला : नाहीतर आग लागून गेल्यावर घरात आहे नाही ते सर्वच बदलायला लागेल.

इ. फ्युज बॉक्स : फ्युजबॉक्समध्ये योग्य क्षमतेचेच फ्युज वापरा.

विजपासून असलेला आगीचा धोका व घ्यावयाची काळजी :

१. प्रमाणाबाहेर विजेचा वापर करू नका. तात्पुरती जोडणी करू नका आणि गरम करण्याची उपकरणे प्रमाणाबाहेर तापवू नका.

२. विजेवर चालणारी सर्व उपकरणे ठराविक कालावधीनंतर तपासून पाहावीत.

३. सर्व विद्युत उपकरणांची विद्युत विरोधक आवरण तपासून पाहावीत.

४. विजेसाठी वापरण्यात येणारी अर्थिजची क्षमता तपासून पाहावीत.

५. प्रकाश न देणाऱ्या उपकरणांचे निर्देशन दिवे चालू स्थितीत आहेत किंवा नाही हे तपासून पाहावेत.

६. तात्पुरती केलेली जोडणी कमीत कमी प्रमाणात असावीत.

७. उपयोगात नसलेल्या उपकरणांच्या विजेचा पुरवठा मुख्य पुरवठा वाहिनींपासून बंद करावा.

८. इन्सुलेशन टेप, पिळलेल्या वायर्स न वापरता कनेक्टर वापरावेत. लटकणाऱ्या अथवा सैल झालेल्या विजेच्या वायर्सचा वापर करू नये.

९. तुटक्या अथवा खराब झालेल्या वायर्स वापरणे टाळावे.

१०. विजेच्या वायर्स, साधने व उपकरणे आय.ए.आय. मार्केची असावी.

११. मुख्य वाहिनीमध्ये इ.एल.बी.सी. (अर्थ लिकेज सर्किट ब्रेकर्स) वापरावेत.

१२. ठराविक कालावधीनंतर इलेक्ट्रीक वायरींग बदलावे.

१३. इलेक्ट्रीक स्विच बोर्ड आणि डिस्ट्रिब्युशन बॉक्स मोकळ्या व हवेशीर जागत असावेत.

१४. जर तुमच्या कपड्यांनी आग पकडली, तर आहात तिथेच हातांनी तोंड झाकून जमिनीवर गडबडा, लोळा, जणेकरून ज्वाला विझल्या जातील. शक्य असल्यास शरीरास ब्लॅकेट वा जाड कापडाने लपेटा.

१५. अग्निशमन दलाला बोलावण्यासाठी त्वरीत टेलिफोनचा वापर करा, किंवा रिफ्रिजिडकीतून जोरात ओरडून मदतीसाठी हाक मारा.

१६. घराला आग लागली असतांना शक्यतो रिफ्रिजिडक्यांच्या जवळच रहा, जणेकरून तुम्हाला ताजी हवा मिळू शकेल व अग्निशमन दलाच्या माणसांनाही तुम्ही दिसू शकाल.

१७. तुमच्या कुटूंबीयांबरोबर एखादी आपत्कालीन योजना बनवा. त्याचा महिन्यातून एकदा तरी सराव करा. एखाद्या भुकंपात किंवा मोठ्या आगीत जर घरातून बाहेर पडावे लागले व गोंधळात जर कुटूंबीयांची तातातूट झाली, तर अशी एखादी जागा आधीच ठरवून ठेवा. जी तुमच्या कुटूंबीयांनाही माहित असेल, जिथे तुम्ही व तुमचे कुटूंबीय भेटू शकाल. तुमच्या घराचा फ्लोअर प्लॅन बनवा व त्यातील सुरक्षित वाटणाऱ्या जागांची, धोकादायक जागांची व बाहेर जाणाऱ्या रस्त्यांची नोंद करा. घरातील प्रत्येक सदस्याला कमीत कमी दोनतरी सुटकेचे मार्ग माहित असायला हवेत. घरात या सुटकेच्या योजनेचा नियमितपणे सराव करा. धुराने भरलेल्या खोलीत बऱ्याचदा काही दिसत नाही, त्यात वावरण्याचा सराव होण्यासाठी डोळे पड्डेने बांधून रांगत त्याचा सराव करा.

१८. जर घरात अग्निशमनाची यंत्रणा उपलब्ध नसेल तर योग्य प्रकारचे अग्निनिर्वाणके घेऊन या व त्यातील एक स्वयंपाकघरात व एकेक प्रत्येक खोलीत ठेवा. आग वेगाने पसरते. अशा परिस्थितीत फायर एक्सटिंग्शुअर्स योग्य जागी वेळेत मिळाले तर आग भडकण्यापूर्वीच लहान प्रमाणात असतांनाच विझवता येईल.

गृहीणींनी स्वयंपाक घरात ध्यावयाची काळजी

१९. सुरक्षित स्वयंपाकासाठी खालील सुचनांचे पालन करा.

अ. एकाचवेळी दोनपेक्षा अधिक माणसांनी स्वयंपाक करू नये. नाहीतर गोंधळ उडू शकतो.

ब. स्टोव्हावर नीट लक्ष ठेवा. बऱ्याच आगी स्वयंपाक करताना सुरक्षिततेकडे दुर्लक्ष केल्यानेच लागतात.

क. कपड्यांकडे लक्ष द्या. स्वयंपाकघर ही महागाचे व शोभेचे कपडे घालून मिरवण्याची जागा नव्हे.

ड. मुले व स्वयंपाक घर : आपण बऱ्याचदा मुलांच्या तातावर नाचतो. स्वयंपाक क्षेत्रापासून मुलांना दुरच ठेवा. ती चौकस असतात. गॅस/स्टोव्हावर असलेल्या भांड्यांची हॅंडल्स वगैरे पलिकडच्या बाजूला ठेवा, म्हणजे खेळता खेळता जर कुणी मूल तिथे आलेच, तर ते खेचून भांडे पडणार नाही.

ई. स्वच्छतेचे महत्त्व : स्वच्छता करायला एखादे मिनिट पुरते, पण ते एक मिनिट तुमच्या जीवनमृत्युमधील रेपेसाठी महत्त्वाचे ठरू शकते. भांड्यांचा तेलकटपणा घालावयाची नेहमी खबरदारी घ्या. जेणेकरून ती हातातून सुटणार नाहीत. तेल, तुप, आगपेट्यांसारखे ज्वालाग्राही पदार्थ ज्वालेपासून दूर ठेवा.

अ) कुकिंग (एल.पी.जी.) गॅस :

१. एल.पी.जी. गॅसचा सिलिंडर नेहमी उभा ठेवावा. गॅस शेगडी सिलिंडरपासून दूर उंच ठिकाणी असावी.

२. नवीन सिलिंडर बदलताना सिलिंडर व्हॉल्वमध्ये साबणाचे द्रावण टाकून बुडबुडे घेत असल्यास सिलिंडर लिकेज आहे हे लक्षात घेवून ते सिलिंडर न वापरता सिलिंडर वितरकाला फोन करून सूचना द्या. दरम्यानच्या काळात सिलिंडरला सेफ्टी कॅप बसवून सिलिंडर मोकळ्या हवेत उघड्यावर ठेवा.

३. गॅस पेटविण्यासाठी प्रथम काडी पेटवून घ्यावी किंवा लाईटर असल्यास लाईटर हाताशी ठेवावी व नंतरच गॅसचे बटन सुरू करावे.

४. शेगडी पेटलेली असताना ज्वाला बर्नरच्या थोडी जरी बाहेर गेली तरी ताबडतोब प्रथम सिलिंडरचा व्हॉल्व व नंतर शेगडीचे बटन या क्रमाने गॅस बंद करावा.

५. स्वयंपाकाचे काम पूर्ण झाल्यावर रात्री झोपण्यापूर्वी प्रथम सिलिंडर व्हॉल्व व नंतर शेगडीचे बटन या क्रमाने गॅस बंद करावा.

६. स्वयंपाकाचा गॅस लिकेज असल्यास घरातील कोणतेही विजेचे उपकरण हाताळू नका. ते आहे त्याच स्थितीत (बंद अथवा सुरू) राहू द्या.

७. गॅस लिकेजची फक्त वासावरून खात्री करा. गॅस लिकेज असल्यास हवा खेळती करणेसाठी घराची दारे/खिडक्या सताड उघडा.

८. गॅससाठी खडखड प्रमाणित रबरी नळीचा वापर करावा. नळीवर कोणत्याही प्रकारचे आवरण चढवू नये. नळी दर दोन वर्षांनी बदली करावी.

९. रबरी नळीवर खाद्यपदार्थांतेल इ. साचू देवू नये. अन्यथा उंदरांनी सदर नळी कुरतडल्यास धोका संभवू शकतो.

ब) रॉकेलच्या स्टोव्हाचा वापर :

१. स्टोव्हमध्ये कधीही प्रमाणाबाहेर हवा भरू नका. त्यामुळे टाकीतील हवेचा दाब वाढून स्टोव्हची टाकी फुटू शकते.

२. स्टोव्ह पेटलेला असताना कधीही रॉकेल भरू नये.

३. गळका स्टोव्ह वापरणे अत्यंत धोकेदायक आहे.

४. रॉकेल वा अन्य ज्वालाग्राही द्रव्यांच्या साठ्याजवळ स्टोव्हचा वापर करू नका.

५. स्टोव्ह सुरू असताना नजरेखाली राहिल याची दक्षता घ्या. स्टोव्हजवळ कुणीही नसताना स्टोव्ह सुरू ठेवू नका.

क) गृहीणींसाठी सर्वसाधारण सुचना :

१. स्वयंपाकघरात काम करताना, सैल, घोळदार, तलम कृत्रिम धाग्याची कपडे टाळावीत. शक्यतो घट्ट सुती वस्त्रे/एप्रन घालावा. साडी वापरत असाल तर साडीचा पदर शरीराशी घट्ट लपेटून व्यवस्थित खोचा.

२. गॅस बॅनर/स्टोव्ह चालू असताना त्यावर ओणवे होऊन एखादी वस्तु घेण्याचा प्रयत्न करू नका.

३. लहान मुलांना स्वयंपाक घरात बागडू देवू नका.

४. काडीपेटी, लायटर, रॉकेलचा डबा, सुरक्षित ठेवा.

५. आगपेट्या व लायटर्स : मुले बऱ्याचदा आगपेट्या व लायटर्स खेळत असतात. जे घातक ठरू शकते. घरातील सर्व आगपेट्या व लायटर्स मुलांचा हात पोहोचण्यापासून शक्यतो बंद कपाटात उंच ठेवा.

६. घरात अनावश्यक जुन्या सामानाची अडगळ होवू देवू नका.

७. आगकाडी पेटवताना ती शरीरापासून लांब धरा व मग पेटवा तसेच पेटलेल्या काड्या फेकण्यापूर्वी त्या पूर्ण विझलेल्या आहेत याची खात्री करून घ्या.

घरातील विद्युत उपकरणे हाताळताना ध्यावयाची काळजी :

१. घरातील विद्युत उपकरणे योग्य प्रतीची आयएसआय मार्कची आहेत. याची खात्री करून घ्यावी.

२. योग्य क्षमतेची फ्युज तार वापरावी.

३. घरासाठी जेवढा विद्युत भार मंजूर असेल तेवढ्याच भाराची उपकरणे वापरावी. ज्यादा भार (जींशीश्वेर) होईल अशी परिस्थिती निर्माण करू नये.

४. विद्युत दाब कमी जास्त होत असल्यास मेनस्विच/मेनफ्युज जवळ एम.सी.बी. (सर्किटब्रेकर) बसवून घ्यावा.

५. विद्युत उभारणी योग्य प्रकारे अर्थिंग(एरिंहेळपस) केलेली असावी.

६. घरामध्ये एका पॉईटवरून एकच उपकरण वापरावे. एकापेक्षा जास्त उपकरणे वापरल्यास सदर पॉईट वर जादा विद्युतदाब येवुन तेथे उष्णता निर्माण होते व आगीचा धोका निर्माण होतो.

७. सामान्य दाबाची उपकरणे व उच्चदाबाची उपकरणे (उदा. हिटर, शेगडी, इस्त्री, फ्रिज, कॉम्प्युटर इ.) साठी स्वतंत्र सर्किट असावे.

८. घरामध्ये शक्यतो गालीचा खाली किंवा कपाटामागे दडविलेली वायरींग नसावी.

९. विद्युत उपकरणांना आग लागल्यास प्रथम मेनस्विच/मेनफ्युज बंद करावा व आगीवर वाळू/माती/डीसीपी चा वापर करावा. विद्युतप्रवाह सुरू असतांना विद्युत सर्किटवर पाण्याचा वापर करू नका.

१०. खराब झालेली वायरींग वेळीच बदली करा.

११ घराबाहेर जातांना(घर बंद करून जातांना) मेनस्विच बंद करावा.

आगीची दुर्घटना घडल्यास काय कराव?

१. आपल्याला काही जळण्याचा वास आला अगर ज्या ठिकाणीहून धूर दिसण्याची शक्यता नाही अशा ठिकाणी धूर दिसला अथवा आग लागलेली दिसली तर आपल्या इमारतीमधील फायर अलार्म(गजर) चालू करा. सुरक्षारक्षक आणि इमारतीमधील अग्निशमन नियंत्रण कक्षातील अधिकाऱ्यास तसेच अग्निशमन दलास कळवा.

२. आगीचे स्वरूप भीषण असेल व ती आपल्या आटोक्या बाहेरची असल्यास ताबडतोब गाळ्यातुन अथवा खोलीतुन बाहेर पडा.

३. गाळ्यातुन अथवा खोलीतुन सर्वजण बाहेर पडल्याची खात्री झाल्यानंतरच गाळा अथवा खोलीचा दरवाजा बंद करा.

४. जिऱ्याचा वापर करून खाली जावे. कोणत्याही परिस्थितीमध्ये उदवाहनाचा वापर खाली जाण्यासाठी करू नका. जिऱ्यास असलेले अग्निविरोधक दरवाजे बंद करा.

५. अग्निसुरक्षा आरारत्रड्यात निर्देशित केलेल्या जागी अथवा इमारतीमधील सुरक्षित जागी जमा व्हा. सर्वांची हजेरी घेवून कोणी बेपत्ता आहे का ते पहा.

६. अग्निशमन दलाचे आगमन होताच त्यांना आगी संदर्भात तंतोतंत माहिती द्या.

आगीत सापडल्यास काय कराव?

७. आपल्या मजल्यावर आग लागून मोठ्या प्रमाणात धूर झाल्यास किंवा संपूर्ण मजला धूराने भरला असल्यास जमिनीवर बसा व रांगत रांगत बाहेर पडण्याचा प्रयत्न करा. धूरामध्ये उभे राहून चालण्याचा प्रयत्न करू नका. शक्य असल्यास आपल्या मजल्यावरील फायर अलार्मची कळ दाबा.

८. आपण आपल्या इमारतीमध्ये आहात आणि आपल्या इमारती बाहेर आग लागली आहे, तसेच आगीच्या प्रखर दाहकतेने व धूराने आपला बाहेर पडण्याचा मार्ग बंद पडला आहे अशा वेळेस इमारतीचा दरवाजा बंद करा आणि आतल्या बाजूने दरवाजाच्या फटी ओल्या कपड्याने सिलबंद करा. कपड्याचा ओलावा टिकून राहण्यासाठी सतत पाण्याचा शिडकावा करावा.

९. इमारतीस जर गॅलरी अथवा बाल्कनी असल्यास तेथून मदतीसाठी धावा करून इतरांचे लक्ष आपल्याकडे वेधून मदत मागा. आपल्या इमारतीमध्ये दूरध्वनी असेल तर अग्निशमन दल आणि सुरक्षा चौकीस कळवा.

१०. याउपर स्वतःशांत राहण्याने विचार करण्यास वाव मिळतो आणि कृती तातडीने होते.

विचक्षण इंद्रधनू। एप्रिल - २०१७